

Razlike u procjeni razvojnih teškoća djece predškolske dobi od strane roditelja i odgajatelja

Danijela Gudelj Šimunović, doktorandica na Kineziološkom fakultetu, Sveučilišta u Zagrebu

Maja Vukelja, doktorandica na Kineziološkom fakultetu, Sveučilišta u Zagrebu

Sanja Šalaj, Kineziološki fakultet, Sveučilišta u Zagrebu

UVOD

Za djecu s razvojnim teškoćama i problemima u ponašanju vrlo je važno na vrijeme, i što je moguće ranije, otkriti i dijagnosticirati navedene probleme kako bi se adekvatnim postupcima ispravio ili što više ublažio njihov utjecaj u daljnjem razvoju i odrastanju djeteta. Prema podacima UNESCO-a, čak 10% djece stječe neko oštećenje u ranoj dječjoj dobi ili se s istim rađaju (MaminiSunce.hr, 2015). Prema Frances Page Glascoe (2000) u SAD-u između 15 i 18% djece ima razvojne i ponašajne poremećaje, njih 7 do 10% ne završi srednju školu, a jedno od četvero djece ima ozbiljne psihosocijalne probleme.

Najveći problem ogleda se u samom dijagnosticiranju problema. Uspješnost pregleda djece od strane pedijataru često ovisi o samoj djeci i njihovoj suradnji, a pedijatri su često ograničeni vremenom zbog čega ne uspiju dovoljno vremena posvetiti jednom djetetu te uvidjeti potencijalni problem. Nadalje, neka djeca ni

Motorička znanja i sposobnosti
djece s teškoćama u razvoju

ne dođu na pregled zbog siromaštva, zato jer prije vremena napuste školu i slično (Glascoe, 2000). Problem se često javlja i kod dijagnosticiranja problema od strane liječnika obiteljske medicine, kada se otkrije manje od 30% djece s mentalnom retardacijom, problemima s učenjem, govornim teškoćama i drugim razvojnim problemima, te manje od 50% djece s ozbiljnim emocionalnim i ponašajnim poremećajima (Glascoe, 2000).

Francess Page Glascoe, znanstvenica s petnaestogodišnjim iskustvom u istraživanjima i podučavanjima iz biheviornalne/razvojne pedijatrije i s dvadesetpetogodišnjim kliničkim iskustvom u odgajanju i testiranju male djece s problemima u ponašanju i razvoju, osmislila je „Upitnik roditeljskih procjena dječjeg razvojnog statusa“ PEDS (Parents' Evaluation of Developmental Status) koji uvelike štedi sredstva i vrijeme te omogućuje brzu i ranu detekciju problema, kao i pronalaženje najučinkovitijih i najboljih rješenja za pomoć djetetu i roditeljima (Glascoe, 2002).

PEDS je upitnik u kojem roditelji odgovaraju na pitanja o zabrinutosti, a koja se tiču načina na koji se njihova djeca ponašaju, kako se razvijaju i kako uče. Ovim se upitnikom na vrlo brzi način može procijeniti potreba djeteta za stručnom pomoći (Glascoe, 2000). Potaknuti navedenim, provedeno je istraživanje s djecom predškolske dobi u dva vrtića u gradu Zagrebu koristeći PEDS upitnik.

CILJ, UZORAK I METODE

Cilj ovoga rada je utvrditi postoje li značajne razlike u zabrinutosti između roditelja i odgajatelja kada se govori o istom djetetu. U istraživanju je sudjelovalo 73 djece dobi od 5 do 7 godina, iz dva vrtića u gradu Zagrebu.

U svrhu dobivanja željenih rezultata roditelji i odgajatelji ispunili su PEDS upitnik te je obrađeno ukupno 146 upitnika za 73 djece. PEDS upitnik se sastoji od 10 pitanja iz različitih područja dječjeg razvojnog statusa (globalno/kognitivno, jezično izražavanje i artikulacija, fina i gruba motorika, ponašanje, socio-emocionalno, samopomoć, škola i ostalo) te se na temelju iskazane zabrinutosti, u ovom slučaju roditelja ili odgajatelja, zaključuje o mogućim trenutnim ili budućim teškoćama koje bi dijete u životu moglo imati te se od strane pedijatra mogu dati smjernice za daljnju procjenu i pomoć djetetu i roditeljima (Glascoe, 2002).

Za utvrđivanje razlika među ocjenama roditelja i odgajatelja vezanih uz razvojni status djeteta korištene su neparametrijske statističke metode za usporedbu podataka na ordinalnoj skali, odnosno Wilcoxon test za zavisne uzorke. Razina značajnosti postavljena je na $p < 0,05$.

REZULTATI I DISKUSIJA

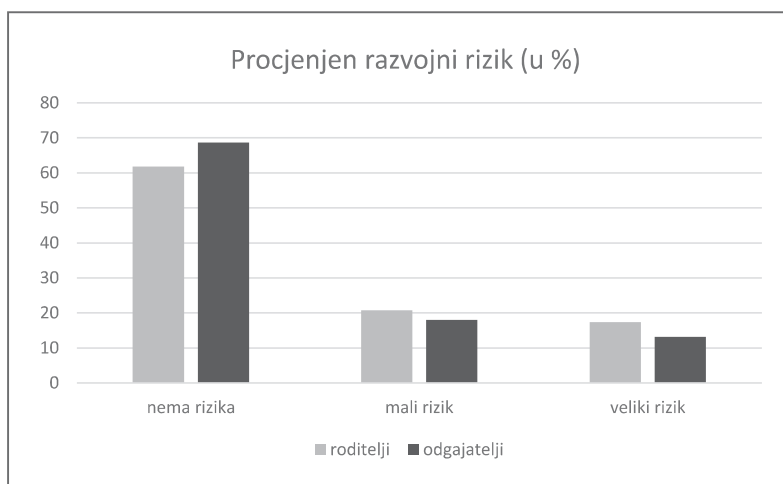
Analizom podataka utvrđeno je da ne postoji razlika u procjeni razvojnog statusa između roditelja i odgajatelja. Na temelju 146 ispunjenih PEDS upitnika od strane roditelja, vidljivo je da se 17,1% djece nalaze u visokom riziku od teškoća, 20,6% u srednjem riziku dok se 62,3% ne nalazi u riziku, tj. roditelji nisu iskazali nikakvu zabrinutost. Što se tiče procjene odgajatelja (146), njih 13,1% je označilo visoki rizik, 17,9% srednji rizik a 69% nije istaknulo zabrinutosti ili su navedene zabrinutosti neznčajne.

Iz tablice 1. vidljivo je da razlika između te dvije skupine upitnika nije statistički značajna što znači da odgajatelji i roditelji gotovo jednako procjenjuju razvojni status pojedinog djeteta.

Tablica 1. statistička podudarnost dvaju skupina testova

Pair of Variables	Wilcoxon Matched Pairs Test			
	Valid	T	Z	p-value
parent & teacher	48	447,0000	1,446173	0,148130

Nadalje, iako razlike nisu statistički značajne, iz slike 1. analizom procjene rizika od strane roditelja i od strane odgajatelja, numerički je vidljivo da je veći broj roditelja zabrinut oko razvoja svoje djece nego što je odgajatelja zabrinuto oko te iste djece.

Slika 1. Grafički prikaz usporedbe procjene razvojnog rizika od strane roditelja i odgajatelja

Neka istraživanja su pokazala da roditelji često ne odgovore odmah na pitanja o zabrinutosti vezanima za njihovu djecu, a njih 40% priznaje da su zabrinuti, ali da to nisu rekli liječniku svog djeteta (Glascoe, 2000). Uzroci za to mogu biti različiti. Jedan od njih je neznanje roditelja o određenim teškoćama razvojnog statusa djeteta. Dok drugi razlozi leže u strahu ili možda sramu da priznavanjem određene teškoće može izazvati negativnu reakciju okoline, što dugoročno nije najbolje i najsretnije rješenje s obzirom da se na neke teškoće mora utjecati u što ranijoj dobi kako bi se iste uklonile ili njihov utjecaj na daljnji djetetov razvoj što više umanjio.

Woolfenden i suradnici (2014) su pretraživanjem elektroničkih baza podataka, bibliografija i web stranica te kontaktiranjem eksperata, prikupili podatke trideset i sedam studija koje su se bavile učestalošću zabrinutosti roditelja razvojnim teškoćama i teškoćama u ponašanju njihove djece, a podaci su prikupljeni PEDS upitnikom. Istraživanjima je bilo obuhvaćeno 210 242 subjekata. Odgovori o zabrinutosti 13,8% roditelja ukazivali su da je njihovo dijete u velikom razvojnom riziku, dok su odgovori 19,8% roditelja ukazivali da je njihovo dijete u srednjem razvojnom riziku čime su autori dokazali značajan broj otkrivenih slučajeva putem PEDS upitnika što nadalje, govori o njegovoj kvaliteti i mogućnosti primjene u praksi.

Istraživanje provedeno na Australskoj predškolskoj djeci obuhvatilo je 262 djece, a istim se htjelo ustanoviti postoje li razlike u zabrinutosti od strane roditelja i odgajatelja u vrtićima i odgojnim ustanovama. Uzorak je činilo 47% dječaka i 53% djevojčica starosti od 18 mjeseci do 5 godina i 9 mjeseci. Dvadeset i četvero djece je klasificirano visokim rizikom od teškoća, a četrdeset i devet srednjim rizikom. Za 125-ero djece roditelji nisu pokazali nikakve zabrinutosti. Odgovorima odgajatelja dobiveni su slični rezultati te je podudarnost njihovih odgovora i odgovora roditelja bila visoka (Coghlan i sur., 2003). Isti rezultati dobiveni su i ovim istraživanjem provedenom na uzorku djece iz Zagreba.

ZAKLJUČAK

Ako je dijete rođeno s određenim teškoćama ili su se s vremenom razvile određene teškoće u vidu njegovog razvoja, neizmjereno je važno što je moguće ranije detektirati te teškoće kako bi se djetetu na vrijeme pomoglo i omogućilo mu da živi što kvalitetnijim životom ublažavajući navedene teškoće ili ih potpuno uklonivši. Vrlo je važno, također, da roditelji na vrijeme reagiraju, posavjetuju se sa stručnjacima i na taj način što je moguće brže i kvalitetnije pomognu svome djetetu.

Ovim istraživanjem utvrdilo se da ne postoji razlika u zabrinutosti razvojnim statusom između odgajatelja i roditelja pojedinog djeteta. Uzimajući u obzir da odgajatelji dosta vremena dnevno provode s djecom te ih dovoljno dobro poznaju i mogu uvidjeti njihove eventualne teškoće i probleme s kojima se susreću, istra-

živanjem se htjelo vidjeti koliko su roditelji svjesni, odnosno nesvjesni eventualnih problema te koliko dobro uočavaju problem svoga djeteta i žele ga priznati kako bi im se pomoglo. Potaknuti podatkom da 40% roditelja nije potpuno iskreno po pitanju njihove djece (Glascoe, 2000), htjelo se vidjeti kakvo je stanje u našoj okolini, u ovom slučaju u dva vrtića u gradu Zagrebu.

Rezultati ovoga istraživanja pokazuju da nema prevelike razlike između podataka dobivenih od strane roditelja i odgajatelja, što nadalje, dovodi do zaključka da su roditelji djece iz ovih dvaju vrtića svjesni važnosti pravovremenog detektiranja problema, suočavanja s istim, te pravovremenog pristupanja daljnoj obradi i pomoći usmjerenoj prema djetetu, ali i prema njima kao roditeljima.

Zahvale

Rad je napisan u okviru projekta Motorička znanja djece predškolske dobi (UIP-2014-09-5428) financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost.

Literatura

1. Coghlan, D., Kiing, JSH, Wake, M. (2003). Parents' Evaluation of Developmental Status in the Australian day-care setting: Developmental concerns of parents and carers. *Journal of Pediatrics and Child Health* /on line/. Preuzeto s interneta 20. lipnja 2018. sa stranice: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1046/j.1440-1754.2003.00084.x>
2. Glascoe, F. G. (2000). Early Detection of Developmental and Behavioral Problems. *Pediatrics in Review*. Vol 21, No. 8, August, 2000.
3. Glascoe, F. G. (2002). Suradnja s roditeljima – Upotreba roditeljske procjene dječjeg razvojnog statusa u otkrivanju razvojnih problema i problema ponašanja te bavljenju tim problemima. *Naklada Slap za djelo prevedeno na hrvatski jezik, Zagreb, 2002.*
4. MaminoSunce.hr (2015). Djeca s teškoćama u razvoju /on line/. Preuzeto s interneta 1. srpnja 2018., sa stranice: www.maminosunce.hr/djeca-s-poteskocama-u-razvoju/amp/.
5. Woolfenden, S., Eapen, V., Williams, K., Hayen, A., Spencer, N., Kemp, L. (2014). A systematic review of the prevalence of parental concerns measured by the Parents' Evaluation of Developmental Status (PEDS) indicating developmental risk. *BMC Pediatrics* 2014 /on line/. Preuzeto s interneta 20. lipnja 2018. sa stranice: <http://www.biomedcentral.com/1471-2431/14/231>.